

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/173/2015
Identifikačné číslo spisu: 7014200352
Dátum vydania rozhodnutia: 28.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7014200352.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu Mgr. Viliama Pohančenika a JUDr. Judity Kokolevskej, v právnej veci navrhovateľa: Y. Y., nar. XX.XX.XXXX, Y. XX, proti odporcovi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04.12.2013 v spojení so zmenovými rozhodnutiami toho istého čísla zo dňa 22.05.2014 a 06.11.2014 o starobnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sd/20/2014-49 zo dňa 24.03.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2Sd/20/2014-49 zo dňa 24.03.2015 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04.12.2013 v spojení so zmenovými rozhodnutiami toho istého čísla zo dňa 22.05.2014 a 06.11.2014 z r u š u j e a v e c v r a c í a odporcovi na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi právo na náhradu trov konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom č. k. 2Sd/20/2014-49 zo dňa 24.03.2015 podľa § 250q ods. 2 O.s.p. potvrdil rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX 0 zo dňa 04.12.2013 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporcu“) v spojení so zmenovými rozhodnutiami toho istého čísla zo dňa 22.05.2014 a 06.11.2014, ktorým mu odporca podľa § 65, § 274, § 112 ods. 1, § 82 a § 293ce zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) od XX.XX.XXXX zvýšil starobný dôchodok na sumu 379 eur mesačne. Starobný dôchodok mu bol priznaný podľa čl. 52 ods. 1 písm. a) a ods. 4 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 (ďalej aj len „nariadenie (ES) č. 883/2004“). V zmenových rozhodnutiach zo dňa 22.05.2014 a 06.11.2014 odporca zohľadnil námietky navrhovateľa ohľadom započítania doby zamestnania a zmenovým rozhodnutím zo dňa 06.11.2014 mu určil starobný dôchodok 399 eur mesačne od XX.XX.XXXX. Krajský súd účastníkom konania nepriznal náhradu trov konania.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku poukázal na to, že podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. sa nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie priznávajú do 31.12.2023. Suma starobného dôchodku, pomerného starobného dôchodku a invalidného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31.12.2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu. Napadnutým rozhodnutím odporcu bol navrhovateľovi zvýšený starobný dôchodok na sumu 379 eur mesačne od XX.XX.XXXX po zistení vymeriavacieho základu za obdobie od 01.01.1984 do 31.12.1991 a od 01.01.1992 do 31.08.1992. Skutočnosť, že navrhovateľ mal vykázajúcu dobu dôchodkového poistenia vo zvýhodnenej pracovnej kategórii, bola zohľadnená v stanovení jeho dôchodkového veku, a to dovŕšením 55 rokov veku, t.j. XX.XX.XXXX. Z napadnutého rozhodnutia odporcu vyplýva, že suma starobného dôchodku mu bola vypočítaná podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“) aj podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Pretože suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 461/2003 Z. z. je vyššia ako suma starobného dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 100/1988 Zb., navrhovateľovi patrí suma dôchodku vypočítaná podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Rozhodnutím zo dňa 22.05.2014 bolo zmenené napadnuté rozhodnutie odporcu v dôsledku zhodnotenia obdobia od 01.09.1973 do 31.06.1976 vo zvýhodnenej pracovnej kategórii. Suma starobného dôchodku sa nezmenila vzhľadom na to, že pre výpočet sumy starobného dôchodku bol použitý výpočet podľa zákona č. 461/2003 Z. z., ktorý je pre navrhovateľa výhodnejší ako výpočet podľa zákona č. 100/1988 Zb. Odporca ďalším zmenovým rozhodnutím zo dňa 06.11.2014 priznal navrhovateľovi od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 399 eur mesačne. K zmene výšky starobného dôchodku došlo dodatočným zhodnotením vymeriavacieho základu navrhovateľa za rok 1984, ktorý patrí do rozhodujúceho obdobia. Zo súdneho listu dôchodkového poistenia, tvoriaceho prílohu k rozhodnutiu zo 06.11.2014, vyplýva, že navrhovateľovi boli zohľadnené doby zamestnania v I.AA kategórii tak, ako to vyplynulo z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia. Navrhovateľovi boli zachované výhody odpracovania rokov vo zvýhodnenej pracovnej kategórii určením dôchodkového veku dovŕšením 55 rokov. Výpočet starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. je pre neho výhodnejší ako výpočet podľa zákona č. 100/1988 Zb. a preto odporca postupoval v súlade so zákonom, keď mu priznal dôchodok vo vyššej sume. Zmenovými rozhodnutiami zo dňa 22.05.2014 a 06.11.2014 boli zohľadnené námietky navrhovateľa ohľadom započítania doby zamestnania a zhodnotenia roku 1984 pre vymeriavací základ. K námietke navrhovateľa o uvedení odlišného rozhodujúceho obdobia v rozhodnutí zo dňa 15.08.2013 krajský súd uviedol, že to bolo spôsobené tým, že v čase vydania tohto rozhodnutia neboli zistené vymeriavacie základy za roky 1984 až 1992 a preto bolo rozhodujúce obdobie potrebné predĺžiť pred rok 1983 v súlade s § 63 ods. 6 a 7 zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa týchto ustanovení rozhodujúcim obdobím na zistenie priemerného osobného mzdového bodu sú kalendárne roky pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodkovú dávku, s výnimkou kalendárnych rokov pred 01.01.1984, ak tento zákon neustanovuje inak. Ak v rozhodujúcom období určenom podľa odseku 6 nie je najmenej 22 kalendárnych rokov, predlžuje sa rozhodujúce obdobie pred 01.01.1984 postupne tak, aby v ňom bolo 22 kalendárnych rokov podľa odseku 6.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie a žiadal o prehodnotenie výšky jeho starobného dôchodku. Uviedol, že rozhodnutím odporcu zo dňa 05.03.2002 mu bol od 25.01.2002 priznaný čiastočný invalidný dôchodok vo výške 3 221 Sk. Dňa 12.04.2002 podal návrh na preskúmanie tohto rozhodnutia, pričom doložil výučný list, evidenčný list dôchodkového zabezpečenia, poverenie o dosiahnutí najvyššej prípustnej expozície v I. skupine. Listom zo dňa 31.05.2002 mu odporca zaslal doplnok osobného listu dôchodkového zabezpečenia po započítaní doby zamestnania v roku 1999 do I.AA zvlášť zvýhodnenej pracovnej kategórie. Súčasne mu bolo oznámené, že o započítaní doby zamestnania v rokoch 1978 až 1992 do preferovanej pracovnej kategórie rozhodne odporca po došetrení. Následne mu bolo doručené rozhodnutie odporcu zo dňa 07.08.2002, v ktorom bol vyzvaný na doplnenie dokladov potrebných na zhodnotenie. Tieto doklady navrhovateľ odporcovi opakovane zasielal. Rozhodnutím odporcu zo dňa 22.10.2002 mu bol čiastočný invalidný dôchodok zvýšený o sumu 192 Sk mesačne. Rozhodnutím odporcu zo dňa 15.08.2013 mu bol priznaný starobný dôchodok v sume 361 eur mesačne a súčasne mu bol odňatý invalidný dôchodok od 10.10.2013. Taktiež mu bolo

oznámené, že odporca zisťuje vymeriavacie základy za dobu od 01.07.1976 do 31.01.1987. Bývalý zamestnávateľ Železnorudné bane, a.s. zaslali navrhovateľovi spolu s vymeriavacím základom aj evidenčný list dôchodkového zabezpečenia v I. skupine a suma invalidného dôchodku mu bola vypočítaná z 3. pracovnej kategórie. Dňa 13.01.2013 zaslal odporcovi urgenciu vzhľadom na skutočnosť, že štyri mesiace nebol informovaný o výsledku zisťovania. Listom zo dňa 31.01.2014 mu bolo oznámené, že výšky vymeriavacích základov boli zistené a rozhodnutím zo dňa 04.12.2013 mu bol zvýšený starobný dôchodok na sumu 379 eur mesačne. Navrhovateľ podal dňa 27.01.2014 návrh na preskúmanie napadnutého rozhodnutia odporcu, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažoval odporca za opodstatnené. Mal za to, že krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého vec náležite právne posúdil, pričom nezistil nezákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu. V súvislosti s tým, že navrhovateľ poukázal na právoplatné rozhodnutia odporcu z roku 2002 tento uviedol, že v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu vo veci dôchodkového poistenia súd preskúmava zákonnosť konkrétneho rozhodnutia, proti ktorému smeruje opravný prostriedok podaný navrhovateľom. Predmet súdneho konania je teda vymedzený tým, čo bolo predmetom rozhodnutia napadnutého opravným prostriedkom. Inými nárokmi, než boli riešené napadnutým rozhodnutím, sa súd zaoberať nemôže. Takýto názor zastáva aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 9So/65/2008 zo dňa 29.09.2008. V súvislosti s námietkami navrhovateľa ohľadom napadnutého rozhodnutia odporcu tento poukázal na vyjadrenie zo dňa 11.03.2014 a doplnujúce vyjadrenia zo dňa 23.07.2014, 30.10.2014, 11.12.2014 a 18.03.2015. Počas konania o opravnom prostriedku boli vydané zmenové rozhodnutia zo dňa 22.05.2014 a 06.11.2014. Napadnuté rozhodnutie odporcu v spojení so zmenovými rozhodnutiami je podľa neho vecne správne.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na webovom sídle Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk, a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť.

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023. Suma starobného dôchodku, na ktorý vznikne nárok do 31. decembra 2023, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodku a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu (§ 274 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že hodnotenie zamestnania vo zvýhodnenej pracovnej kategórii je právne významné len pre výpočet starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb., nie pre výpočet podľa zákona č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 293k ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z., priemerný mesačný zárobok na účely určenia sumy starobného dôchodku je priemerný mesačný zárobok, z ktorého bola vypočítaná suma starobného dôchodku, neobmedzený podľa predpisu účinného do 31. decembra 2003.

Z administratívneho spisu odporcu mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľovi bol starobný dôchodok zvýšený po dodatočnom zhodnotení vymeriavacieho základu za obdobie od 01.01.1984 do 31.12.1984, od 01.01.1985 do 31.12.1985, od 01.01.1986 do 31.12.1986, od 01.01.1987 do 31.01.1987, od 01.07.1988 do 31.12.1988, od 01.01.1989 do 31.12.1989, od 01.01.1990 do 31.12.1990, do 01.01.1991 do 31.12.1991, od 01.01.1992 do 31.08.1992. V období od 01.09.1973 do 30.06.1976 bol ako žiak SOU banického zaradený do zvlášť zvýhodnenej pracovnej kategórie (I.AA); uvedené obdobie bolo zhodnotené zmenovým rozhodnutím z 22.05.2014 podľa evidenčného listu evidenčným listom dôchodkového zabezpečenia. Odporca ďalším zmenovým rozhodnutím zo 06.11.2014 priznal navrhovateľovi od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 399 eur mesačne, keď dôvodom zmeny výšky starobného dôchodku navrhovateľa bolo dodatočné zhodnotenie vymeriavacieho základu navrhovateľa za rok 1984, patriaceho do rozhodujúceho obdobia.

Ku dňu XX.XX.XXXX, kedy navrhovateľ dovŕšením 55 rokov veku dosiahol dôchodkový vek (§ 65 ods. 2 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z.), získal 13 282 dní obdobia dôchodkového poistenia. Rozhodujúce obdobie pre výpočet dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z. odporca v rozhodnutí zo dňa 06.11.2014 určil v súlade s § 63 ods. 6 tohto zákona ako obdobie kalendárnych rokov 1984 až 2012, teda kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom boli splnené podmienky nároku na dôchodok (2013).

Navrhovateľ ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok získal 36 rokov a 142 dní obdobia dôchodkového poistenia.

Odporca pri určení sumy starobného dôchodku podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. správne vychádzal zo súčiny priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty.

Z právnej úpravy konania vo veciach sociálneho poistenia, upravenej v tretej časti zákona č. 461/2003 Z. z., je zrejmé, že správne orgány sú povinné postupovať pred vydaním rozhodnutia tak, aby bol skutočný stav zistený presne a úplne a za týmto účelom zaobstarávajú aj potrebné podklady pre rozhodnutie. Pri posudzovaní vecí správne orgány rovnako dôkladne objasňujú všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania. Odvolací súd dospel k záveru, že odporca vydal napadnuté rozhodnutie, ako aj zmenové rozhodnutia na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu.

Vzhľadom na to, že navrhovateľ získal aj doby zamestnania, zaradené do zvýhodnenej pracovnej kategórie, sumu starobného dôchodku bolo potrebné určiť aj s prihliadnutím na § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.

V rozhodnutí odporcu zo dňa 06.11.2014 však nie je dostatočne odôvodnený výpočet starobného dôchodku podľa zákona č. 100/1988 Zb. z hľadiska celkovej doby zamestnania (vrátane učebného pomeru na SOU banickom) hodnotenej na účely § 21 ods. 1 písm. a) a b), § 14 ods. 2 a § 22 ods. 1 až ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. ako aj určenia priemerného mesačného zárobku [§ 12 ods. 3 písm. a) a c) a § 13 zákona č. 100/1988 Zb.].

Z uvedených dôvodov odvolací súd podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 04.12.2013 v spojení so zmenovými rozhodnutiami toho istého čísla zo dňa 22.05.2014 a 06.11.2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom vo veci znovu rozhodne v intenciách tohto rozsudku.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnému navrhovateľovi ich náhradu nepriznal, keďže si ich nevyčísľil a z obsahu spisu nevyplýva, že by mu nejaké vznikli.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.